

PREMIUM

Cathy van Tuijl en Remco Spithoven namen cyberpesten onder de loep en presenteren volgende week het boek hierover. © Maarten Sprangh

Saxion-lectoren slaan alarm vanwege cyberpesten: 'Er gaan grafstenen rond met de naam van een kind erop'

Cyberpesten neemt steeds ergere vormen aan en niemand roept het een halt toe. Volwassenen realiseren zich amper wat kinderen online overkomt. En daar moet een einde aan komen, vinden Saxion-lectoren Cathy van Tuijl en Remco Spithoven: „Wij roepen op tot morele paniek!”

Loes Geerdink 28-05-24, 06:30

•

•

„Denk aan zo’n grafzerk met de naam van een kind erop. Dat is iets dat steeds vaker voorkomt”, beschrijft Van Tuijl, lector jongekindeducatie in onder meer Enschede. Volwassenen krijgen het niet mee. Daders realiseren zich niet wat het effect is. Voor het kind zelf is zo’n actie onbeschrijflijk heftig.

24 uur per dag gaat het door

„Het verschil met pesten op het schoolplein is dat dit 24 uur per dag doorgaat”, aldus Spithoven, lector maatschappelijke veiligheid. „Het blijft altijd op het internet rondzwerven”, voegt Van Tuijl toe. „En het komt ook in de buurt en thuis. Het blijft je aan alle kanten achtervolgen. Bij de sportclub, als je naar de winkel gaat.” Dat maakt de gevolgen van cyberpesten wezenlijk anders en heftiger dan de ouderwetse treiterijen waar kinderen al generaties lang mee kampen.

De volwassenen van nu herkennen het fenomeen niet of nauwelijks. Zij bevonden zich als kind nooit in een onlinewereld zoals die nu bestaat. Spithoven: „Ik had wel een mobiele telefoon, maar daar kon ik alleen sms’jes mee versturen.”

Blijf op de hoogte

Krijg een melding bij belangrijk nieuws over Enschede e.o..

Sommige apps niet toestaan

Ouders moeten echter wel weten wat mogelijk is met apps die zij zelf helemaal niet kennen, redeneert Spithoven. „Sommige apps moeten zij hun kinderen gewoon niet toestaan. Zeggen: ik wil niet dat jij een app gebruikt waarop een bericht direct na het lezen wordt gewist. Want wie kan dan bewijzen dat het naar jou is gestuurd? Zo’n functie is ideaal om echt heel vervelende dingen naar elkaar te versturen. Op Snapchat zie je dat dit gebeurt en het platform doet er nagenoeg niks aan.”

Wij volwassenen moeten ons aanpassen. We kunnen dit niet langer tolereren

Cathy van Tuijl

Maar niet alleen de makers zijn te passief: „Ook wij staan erbij en kijken ernaar”, signaleert Spithoven. „Die schaapachtige houding proberen wij nu te stoppen. Wij volwassenen moeten ons aanpassen. We kunnen dit niet langer tolereren”, zegt Van Tuijl. „Wij zijn daar een beetje activistisch in. Maar dat moet ook om de grote techbedrijven te beperken.”

‘Bizar om te zien hoeveel schade’

Spithoven: „Sociale media varen wel bij die polarisatie op internet. Mensen brengen daardoor meer tijd door op het platform, waardoor bedrijven er meer aan verdienen. De algoritmes zijn erop geprogrammeerd om er zoveel mogelijk geld aan te verdienen. Dat is iets dat heel erg veel stof doet opwaaien. Aan die algoritmes wordt al veel aandacht besteed.”

Gezien de gevolgen, voor individuele kinderen, maar ook voor de maatschappij als geheel, is er nog veel meer aandacht nodig. „Het is bizar om te zien hoeveel schade sociale media aan onze samenleving veroorzaken. We moeten allemaal gaan inzien dat het punt bereikt is dat deze situatie wel heel erg onwenselijk is”, zegt Spithoven.

‘Pas als het escaleert’

Nu haalt het probleem de krant wanneer er bijvoorbeeld een kind zelfmoord pleegt en de reden bekend wordt. Maar dat is kortstondig. „We moeten van incidentele naar structurele verontwaardiging. Of dat nu een banglijst is of wat dan ook”, aldus Van Tuijl.

Dat betekent dat scholen al veel vroeger beginnen met lessen mediawijsheid. Die krijgen leerlingen nu vaak op de middelbare school. „Kinderen zijn in groep 5, 6 al zelfstandig actief op sociale media”, wijzen de onderzoeken uit. „Leerkrachten hebben vaak geen idee wat zich daar allemaal afspeelt. Pas als het geëscaleerd is, horen ze ervan. Ook ouders hebben geen idee, omdat er helemaal geen toezicht op is.”

Moreel kompas

De jeugd moet zich bewust zijn van de risico's die zij online loopt, maar ook zelf een moreel kompas mee krijgen. „We moeten kinderen bewust maken van het belang van empathisch reageren en de schade die wordt veroorzaakt wanneer we niet empathisch met elkaar omgaan. We moeten naar een samenleving waar het weer gaat om samen. Niet waar we ons anoniem wanen omdat er een scherm tussen ons staat.”

Als er op straat of op school kinderen worden gepest of aangevallen zijn er volwassenen die ingrijpen. „Elke volwassene heeft daar een rol in. We moeten leren van onze ervaringen in de offline wereld en hoe we met zijn allen die verantwoordelijkheid ook moeten pakken online. Want wie zorgt nu voor de morele socialisatie online, in een wereld waar volwassenen niet zo goed de weg weten als de kinderen zelf?”

Hun conclusie is daarom: „Het is tijd voor morele paniek.” Oftewel: iedereen in de samenleving moet het gevecht aangaan. Gezamenlijk. Morele paniek is een term uit de criminologie en heeft in het verleden al zijn nut bewezen. Bijvoorbeeld in de aanpak van zinloos geweld. Daar ontstond een kantelpunt waarbij de algehele verontwaardiging zó groot werd dat iedereen een vuist maakte hiertegen. Dat hopen Van Tuijl en Spithoven nu ook te bereiken.

Iers dorp als voorbeeld

Iedereen heeft een rol hierin. Van Tuijl schetst een mooi voorbeeld: „In Ierland is een dorp waar alle inwoners gezamenlijk hebben besloten dat het gebruik van de mobiele telefoon tot 12 jaar heel erg beperkt wordt. Zo voelt het niet voor dat ene kind dat het slachtoffer is omdat de eigen ouders toevallig zo streng zijn.”

„Je ziet dat we als samenleving op drift raken. We moeten deze paniek gaan ervaren. Een soort boosheid, ontzet zijn over wat er met ons gebeurt. Besef dat je dit kan voorkomen. Dat je met zijn allen in beweging kan komen hiertegen. Dat we dit als samenleving niet langer willen accepteren!”

Het tweetal geeft een stevig aanzet. Met de publicatie van het boek en de conferentie die ze daarbij organiseren, op 30 mei bij Saxion in Apeldoorn. Daar wordt in workshops naar oplossingen gezocht en gekeken naar voorbeelden uit de praktijk die goed blijken te werken. En worden stappen gezet voor vervolgonderzoek.